

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Jurisprudentie handhaving bij verwaarlozing monument

Platform Monumententoezicht
Hilversum, 11 mei 2015

Kamal El Addouti
Afdeling Juridische Zaken
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Grondslag handhaving bij verwaarlozing monument

Vóór inwerkingtreding van de Wabo: artikel 11, tweede lid, aanhef en onder b Monumentenwet 1988

“Het is verboden zonder of in afwijking van een vergunning:

- a. een beschermd monument af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enige opzicht te wijzigen;
- b. een beschermd monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.”

Na inwerkingtreding Wabo: art. 2.1, eerste lid, aanhef en onder f
Wabo

“Het is verboden zonder omgevingsvergunning een project uit te voeren, voor zover dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit:

(...)

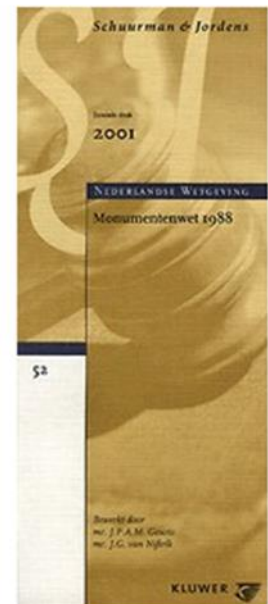
f. het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een beschermd monument of het herstellen, gebruiken of laten gebruiken van een beschermd monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht”

Memorie van Antwoord bij de Mw 1988 Kamerstukken II
1987-1988, 19881, nr. 6, blz. 33

Memorie van Toelichting bij de Wabo Kamerstukken II
2006/07, 30844, nr. 3, blz. 84

In de Monumentenwet 1988 geen grondslag voor een
plicht tot onderhoud of restauratie

Jurisprudentie

1. Uitspraak ABRvS d.d. 1 februari 2012 inzake RM Sankt Ludwig te Vlodrop gem. Roerdalen (201101486/1/A2)
  - Sloop voorgevel zonder onherroepelijke sloopvergunning
  - Bij besluit van 21.10.2009 last onder dwangsom; lastgeving 2 onderdelen
    - herstel complex in de toestand van voor de sloopvoorgevel
    - treffen van passende voorzieningen teneinde te voorkomen dat schade ontstaat aan RM a.g.v. weersinvloeden

- Overwegingen ABRvS:
  - Slopen voorgevel zonder sloopvergunning is i.s.m. art. 11, tweede lid, aanhef en onder a, dus college bevoegd tot handhaving
  - College tevens o.g.v. art. 11, tweede lid, aanhef en onder b, bevoegd op te treden tegen gebreken die los van de sloop zijn ontstaan, verwijzend naar de MvA bij de Mw' 88.
  - Lastgeving dient voldoende duidelijk en concreet te zijn; “het treffen van maatregelen teneinde schade aan het complex te voorkomen” te ruim geformuleerd
  - Het dichten van sparingen en gebroken beglazing, het dichten van gaten in dakvlakken, herstellen van lekkende goten op de buitengevels en herstellen van lekkages in hemelwaterafvoeren.

Jurisprudentie

2. Uitspraak Rechtbank Den Haag d.d. 20 maart 2013 inzake Kleiwarenfabriek Nieuw Werklust (AWB 12/10373 en AWB 13/40)

- In onderdeel 6.1 verwijzing naar uitspraak ABRvS inz. St. Ludwig
- Vast stond dat het complex gebreken had waardoor niet meer wind- en waterdicht met als gevolg voortbestaan monument in gevaar.
- Gemeente derhalve o.g.v. art. 11, lid 2, aanhef en onder b Mw '88 bevoegd op te treden
- Maatregelen voldoende duidelijk en concreet
- Eiseres niet aannemelijk gemaakt dat een aantal gebouwen niet wind- en waterdicht te maken zijn zonder ingrijpende restauratiewerkzaamheden

Jurisprudentie

3. Uitspraak ABRvS d.d. 20.08.2014, 201308200/1/A1, inzake monument aan de Grebbedijk te Wageningen

Raad van State zet streep door opgelegde dwangsom verwaarloosd rijksmonument

21 augustus 2014 door **sebas**

De Raad van State heeft het handhavingsverzoek om op te treden tegen de verwaarlozing van een rijksmonumentaal pand aan de Grebbedijk in Wageningen, afgewezen. In deze kwestie die zich al bijna tien jaar voortsleept, stelde de bestuursrechter van Arnhem eerder de gemeente Wageningen in het gelijk welke een opgelegde dwangsom verwaarloosd rijksmonume...

Aa

Em

Bel

Erfg

E

- Voortzetting van eerdere jurisprudentie inzake de grondslag voor handhaving bij passieve verwaarlozing van monument (St. Ludwig)
- I.c. stond vast dat het gebouw zodanige gebreken vertoonden dat het pand niet meer wind- en waterdicht is en daarmee het voortbestaan van het gebouw in gevaar was.
- College vlg. maatregelen opgelegd
  - pand op deugdelijke wijze wind- en waterdicht maken
  - voorzien in een goed functionerende goot en afvoeren
  - dakkapel renoveren althans voorkomen dat deze instort
  - scheuren achterzijde verhelpen
  - boom vellen die door het dak steekt

- Eigenaar maakte aannemelijk adhv deskundigenrapport en foto's dat maatregelen niet mogelijk zonder ingrijpende restauratiewerkzaamheden
- Art. 2.1 eerste lid, aanhef en onder f Wabo biedt geen grondslag hiervoor als het gaat om passieve verwaarlozing
- Vernietiging handhavingsbesluit
- Als maatregelen alleen mogelijk zijn na ingrijpende herstelwerkzaamheden dan staat de last niet meer in verhouding tot het te bereiken doel en zijn daarmee disproportioneel

Lessen uit deze jurisprudentie

- Handhavend optreden tegen passieve verwaarlozing is en blijft mogelijk (inwerkingtreding wabo brengt hierin geen wijziging)
- De op te leggen maatregelen mogen bij passieve verwaarlozing uitsluitend zien op wind- en waterdicht houden van het object
- Tijdig optreden van gemeente is van belang (Grebbeijk)
- Gemeente moet concreet aangeven welke maatregelen genomen moeten worden (St. Ludwig)
- Toets bijzondere omstandigheden (bestendige jurisprudentie; zicht op legalisatie en evenredigheidsbeginsel)

Slotopmerkingen

- Brief Min. OCW aan 2^e Kamer inzake “brandbrief” Cuypersgenootschap

- Andere mogelijke grondslagen voor handhaving bij passieve verwaarlozing

Vragen?